

บทที่ 2

อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

เค้าโครงเรื่อง

1. ชนชาติสุเมเรียน
2. ชนเผ่าเซมิติกและอินโดยูโรเปียน

สาระสำคัญ

1. ชนชาติสุเมเรียนเป็นชาติแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตซูเมอร์ สร้างสรรค์ความเจริญในหลาย ๆ ด้าน
2. ความอุดมสมบูรณ์ในชุมชนหนึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ชนจากชุมชนอื่นที่ยากแค้นเข้ามาแย่งชิงความเป็นใหญ่ในรูปสงคราม ทำให้เกิดการสถาปนาอำนาจของผู้ที่ได้ชัยชนะ

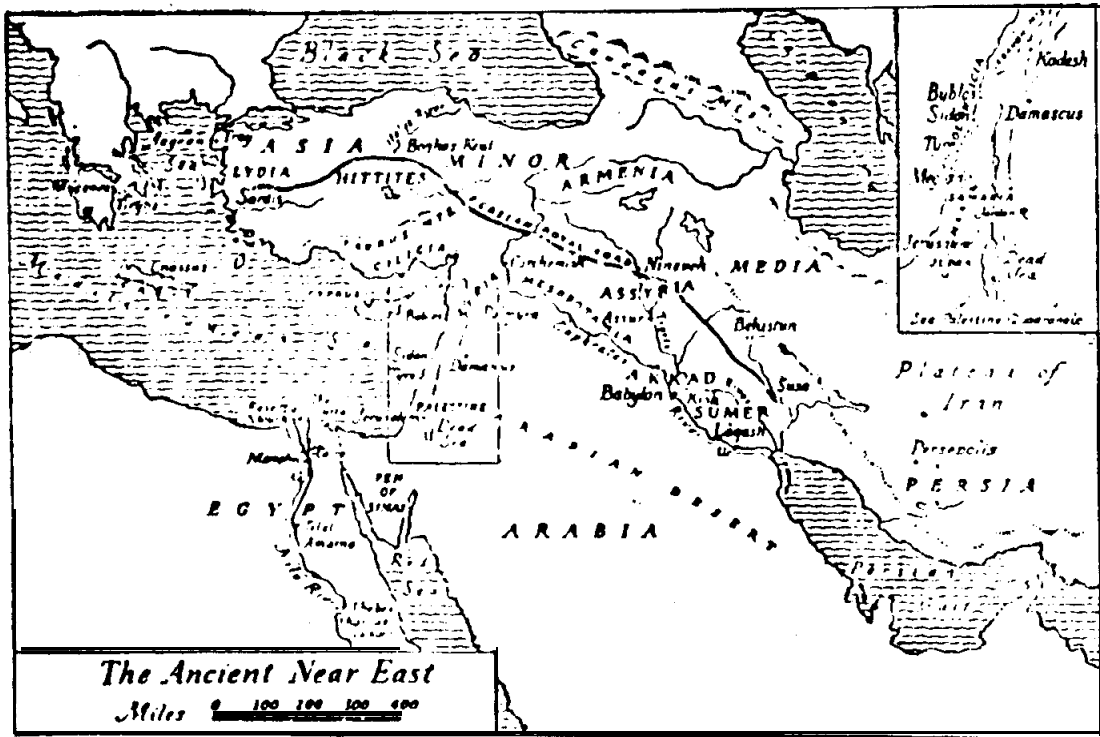
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายถึงการตั้งถิ่นฐานและความเจริญของชนชาติสุเมเรียนได้
2. อธิบายถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ชนเผ่าเซมิติกและอินโดยูโรเปียนเข้ารุกรานดินแดนเมโสโปเตเมียและตั้งอาณาจักรของตนขึ้น

ลักษณะภูมิประเทศ

เมโสโปเตเมีย หมายถึง ดินแดนระหว่างลุ่มแม่น้ำ เป็นอาณาบริเวณกว้างใหญ่แผ่ไพศาลไปตามน้ำระหว่างลุ่มแม่น้ำไทกริส (Tigris)* และยูเฟรติส (Euphratis)** บางครั้งเรียกว่าดินแดนพระจันทร์เสี้ยว (Fertile Crescent) หรือดินแดนเอเชียตะวันตก

อาณาเขต ทางเหนือจดทะเลดำและทะเลสาบแคสเปียน ทิศตะวันตกเฉียงใต้จดคาบสมุทรอาระเบีย ทิศตะวันตกจดที่ราบซีเรียและปาเลสไตน์ ทิศตะวันออกจดที่ราบสูงอิหร่าน ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบกว้างใหญ่ ไม่มีภูเขาและทะเลทรายเป็นพรมแดนธรรมชาติ ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศกำลังสบาย แต่มีระยะเวลาสั้น จากสภาพอากาศที่ร้อนจัดมากทำให้คนขาดความกระตือรือร้น ดังนั้น เมื่อมีศัตรูมารุกรานจึงหลีกเลี่ยงให้อย่างง่ายดาย ทำให้มีต่างชาติเข้ามารุกรานและตั้งอาณาจักรอยู่ตลอดเวลา

*ไทกริสยาว 2,000 กิโลเมตร

**ยูเฟรติสยาว 2,800 กิโลเมตร

การตั้งถิ่นฐานของชนชาติต่าง ๆ

1. **ชนชาติซูเมอร์เรียน (Sumerians)** เป็นชนชาติแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมโสโปเตเมีย พวกเขาได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนในเขตบาบิโลเนีย ตั้งแต่ประมาณ 4,000 ปีก่อนคริสตกาล โดยเข้ามาอยู่ในเขตซูเมอร์ (ตอนใต้ของบาบิโลเนียตอนใต้ติดกับอ่าวเปอร์เซีย) เริ่มจากการเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ต่อมาได้รวมกันเข้าเป็นนครรัฐ แต่ละรัฐมีผู้ปกครองของตนเอง มีอิสระไม่ขึ้นต่อกัน และยังแข่งขันแย่งชิงความเป็นใหญ่ซึ่งกันและกัน เช่น Eridu, Kish, Lagash, Babylon, Uruk, Nippur, Ur

ความเจริญของชนชาติซูเมอร์เรียน

การปกครองและกฎหมาย ผู้ปกครองของนครรัฐเมโสโปเตเมียเป็นพระ ปกครองโดยถือว่าเป็นตัวแทนของพระผู้เป็นเจ้า มีอำนาจในการรบ ทำสงคราม ศาสนา ตลอดจนทางด้านการศาล ทางด้านกฎหมายนั้น ได้ทำประมวลกฎหมายเอาไว้เป็นกฎหมายแบบสนองตอบ หมายความว่าใครทำผิดอย่างไรต้องได้รับโทษอย่างนั้น ซึ่งต่อมาจะกลายเป็นรากฐานของกฎหมายที่มีชื่อเสียง ที่เรารู้จักกันดี คือ ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี

ศาสนา ชาวซูเมอร์เรียนนับถือเทพเจ้าหลายองค์ แต่ละนครรัฐก็มีเทพเจ้าประจำนครของตน ศาสนาของพวกซูเมอร์เรียนเน้นถึงโลกนี้เป็นสำคัญ ไม่มีความเชื่อในโลกหน้า จึงไม่สนใจจะเก็บรักษาร่างกายที่ตายแล้วเอาไว้ พิธีทำศพจึงเป็นแบบเรียบง่าย ไม่นิยมประดับประดาตกแต่ง หลุมศพหรือใส่เครื่องใช้ไม้สอยไว้มากมายอียิปต์

การเขียนหนังสือ คิดค้นวิธีเอาดินอ่อนแห้งกดลงบนแผ่นดินเหนียวแล้วนำไปตากแห้ง ทำให้เกิดอักษรลิ่ม (Cuneiform) งานเขียนของชาวซูเมอร์เรียนส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น คำโคลงสดุดีพระผู้เป็นเจ้า เพลงสวดในศาสนา เป็นต้น

ปฏิทิน ปฏิทินของชาวซูเมอร์เรียนเป็นปฏิทินแบบจันทรคติ คือ เดือนหนึ่งมี 29 วันครึ่ง ปีหนึ่งมี 12 เดือน ปีของชาวซูเมอร์เรียนจึงมีเพียง 354 วัน วันหนึ่งแบ่งเป็นกลางวัน 6 ชั่วโมง กลางคืน 6 ชั่วโมง

การนับ ใช้หน่วย 60 กล่าวคือ 1 ชั่วโมงมี 60 นาที 1 นาทีมี 60 วินาที วงกลมมี 360 องศา

สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมของชาวซูเมอร์เรียนมักจะทำด้วยอิฐ ที่เด่น คือ ซิกกูเรต (Ziggurat) เป็นสิ่งก่อสร้างที่มีลักษณะคล้ายกับปิรามิด สร้างบนฐานที่ยกสูงจากระดับพื้นดิน ข้างบนทำเป็นวิหารของเทพเจ้า โดยมีบันไดทอดยอดขึ้นไป

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ชาวสุเมเรียนมีความเชื่อในโลกหน้ามากน้อยเพียงใด

2. คนเผ่าเซมิติกและอินโดยูโรเปียน

อัครเคเดียน (Akkadians) พวกสุเมเรียนตั้งอาณาจักรได้ระยะหนึ่ง คือ ถึงปีประมาณ 2,400 ก่อนคริสตกาล ก็ถูกพวกเซไมท์เข้ามาบุกรุก หัวหน้าพวกเซไมท์ที่เข้มแข็ง คือ เผ่าอัครเคเดียน มีผู้นำ คือ ซาร์กอน (Sargon) ได้ทำการปราบพวกสุเมเรียนแล้วแผ่อำนาจไปทั่วบาบิโลเนีย ตั้งนครเออร์ (Ur) เป็นเมืองหลวง อัครเคเดียนมีอำนาจอยู่ได้ 2 ศตวรรษก็ถูกพวกอะมอไรท์ (Amorites) เข้ามาบุกรุกเมื่อ 2,000 ปีก่อนคริสตกาล

อะมอไรท์ พวกอะมอไรท์มาจากดินแดนแถบทะเลทรายอาระเบีย กษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ของพวกอะมอไรท์ คือ แฮมมูราบี (Hammurabi) เป็นผู้วางรากฐานจักรวรรดิบาบิโลเนียเป็นแห่งแรก

ประมวลกฎหมายของพระเจ้าแฮมมูราบี (Code of Hammurabi) จารึกอยู่บนแผ่นหินโดโดไรท์สีดำ ขนาดสูง 8 ฟุต จารึกด้วยตัวอักษรคูนiform ตอนบนของแผ่นหินมีรูปแกะสลักเทพเจ้ากำลังประทานประมวลกฎหมายให้แก่พระเจ้าแฮมมูราบี จากประมวลกฎหมายฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมของเมโสโปเตเมีย ว่าประกอบไปด้วยชน 3 ชั้น ชนชั้นสูง ได้แก่ ข้าราชการ นักรบ ชนชั้นกลาง ได้แก่ พวกเสรีชน ช่างฝีมือ พ่อค้า ชาวนา ชาวไร่ และชนชั้นต่ำ ได้แก่ พวกใช้แรงงานติดอยู่กับที่ดิน รวมถึงทาส

ลักษณะของประมวลกฎหมายแฮมมูราบี ใช้หลัก “Lex talionis” คือหลักการลงโทษแบบสนองตอบ หรือ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (An eye for an eye, a tooth for a tooth) เช่น

มาตรา 196 ระบุว่า “ถ้าบุคคลใดทำลายดวงตาของอีกผู้หนึ่ง ดวงตาของบุคคลนั้นจะถูกทำลายเช่นกัน”

มาตรา 229 ระบุว่า “ถ้าผู้รับเหมาก่อสร้าง สร้างบ้านให้บุคคลผู้หนึ่ง แต่ไม่ก่อสร้างให้มั่นคง และบ้านซึ่งก่อสร้างนั้นพังลงทับเจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย ผู้รับเหมาก่อสร้างจะถูกสังหารให้ตายตามกันไป”

มาตรา 230 ระบุว่า “ถ้าบ้านนั้นพังลงทับบุตรชายเจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย บุตรชายผู้รับเหมาก่อสร้างจะถูกสังหารชีวิต”

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายแฮมมูราบียังครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ อีกหลายเรื่อง อันได้แก่กฎหมายลักษณะทาส กำหนดระยะเวลาการตกเป็นทาสหนี้สินเพียง 3 ปี กฎหมายลักษณะครอบครัว ถ้าสามีถูกจับไปเป็นเชลย ภรรยาที่มีสิทธิจะทำการสมรสใหม่ได้ หรือถ้าภรรยาทอดทิ้งบ้านเรือนไม่เอาใจใส่สามี สามีมีสิทธิหย่าและสมรสใหม่ได้ ยังมีกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ผู้เยาว์ กฎหมายลักษณะพาณิชย์ ธุรกิจการค้า การประกอบอาชีพ การเกษตร ทรัพย์สิน การถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เป็นต้น

ศาสนา ความเชื่อทางศาสนาของพวกอะมอไรท์ คือ นับถือเทพเจ้ามาร์ดุก (Marduk) ถือเป็นเทพเจ้าสูงสุด มีความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ เชื่อในปัจจุบัน ไม่เชื่อในโลกหน้า ในสมัยของพระเจ้าแฮมมูราบี จักรวรรดิบาบิโลเนียเจริญรุ่งเรืองทางด้าน การปกครองและเศรษฐกิจ แต่หลังสมัยพระเจ้าแฮมมูราบีอาณาจักรเริ่มเสื่อม ในที่สุดพวกแคสไซต์ (Kassites) เข้ามายึดครองในปี 1,750 ก่อนคริสตกาล

แคสไซต์ รับเอาความเจริญต่าง ๆ ของบาบิโลเนียเข้าไว้ อารยธรรมที่พวกนี้ นำเข้ามา คือ การใช้ม้าและรถศึก ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างเมืองต่าง ๆ รวดเร็วขึ้น

ฮิตไทท์ (Hittites) เป็นเผ่าอินโด-ยูโรเปียน เข้ามารุกรานชาวพื้นเมืองและตั้งจักรวรรดิฮิตไทท์ขึ้น มีนครหลวงอยู่ที่ฮัตตุซาร์ (Hattushah) จากการขุดพบซากเมืองฮัตตุซาร์และเอกสารอื่น ๆ ทำให้เราได้ทราบเรื่องราวของพวกฮิตไทท์ว่า พวกนี้มีความสามารถในด้านการทำสงครามจนสามารถขยายดินแดนได้กว้างใหญ่ได้ชื่อว่าเป็นจักรวรรดิ และในการรบพวกฮิตไทท์ใช้รถเทียมม้าเข้าทำลายกองทหารเดินเท้าของศัตรู พวกฮิตไทท์ยังเป็นพวกแรกที่รู้จักใช้เหล็ก นอกเหนือไปจากการใช้ทองแดงและสัมฤทธิ์ จากหลักฐานที่ปรากฏในสมัยต่อมาพบว่า พวกช่างตีเหล็กในสมัยนั้นมีความสามารถและมีเทคนิคอย่างดีในการประดิษฐ์เหล็กเป็นเครื่องมือ ทำให้การใช้เหล็กเป็นที่นิยมแพร่หลายไปทั่วดินแดนภาคตะวันออกใกล้

ฟินิเซียน (Phoenicians) เป็นเผ่าเร่ร่อนที่อพยพมาจากทะเลทรายอาระเบีย เข้ามาตั้งหลักแหล่งทางฝั่งตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเมื่อประมาณ 3,000 ปีก่อนคริสตกาล

ชาวฟินิเซียนเป็นนักเดินเรือที่มีความสามารถ จึงอาศัยการเดินทางเรือเพื่อการค้า ทำให้ประสบความสำเร็จสูงสุดทางการค้า ได้ตั้งศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญขึ้น 2 แห่งคือ คาดิซและคาร์เทจ สินค้าอุตสาหกรรมของฟินิเซียนมีสีย้อมผ้า ผ้าลินิน เครื่องโลหะ แก้ว เครื่องปั้นดินเผา ชาวฟินิเซียนยังเห็นความสำคัญของการแสวงหาอาณานิคม เพราะเป็นสิ่งที่จะมาเสริมให้การค้าขยายตัว โดยที่อาณานิคมจะเป็นทั้งตลาดสินค้าและแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ อาณานิคมของฟินิเซียนส่วนใหญ่จะอยู่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ความเจริญของพวกฟินิเซียนอีกประการหนึ่ง คือ การประดิษฐ์ตัวอักษร อักษรฟินิเซียนนั้นดัดแปลงมาจากอักษรเฮียโรกริฟฟิกและอักษรลิม พยัญชนะของฟินิเซียนมี 22 ตัว พวกกรีกและลาตินใช้พยัญชนะของฟินิเซียนเป็นหลักในการสร้างพยัญชนะของตน

อะราเมียน (Arameans) เผ่าเซมิติกจากทะเลทรายอาระเบียเข้าไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่เป็นซีเรียปัจจุบัน มีศูนย์กลางอยู่ที่ดามัสกัส (Damascus) จากสภาพภูมิศาสตร์ของนครนี้ที่ตั้งอยู่บริเวณสำคัญที่ควบคุมเส้นทางค้าขายระหว่างฟินิเซีย เมโสโปเตเมีย และอียิปต์ ทำให้ชาวอะราเมียนเป็นพ่อค้าที่ยิ่งใหญ่ ภาษาของพวกอะราเมียนได้รับอิทธิพลมาจากของพวกฟินิเซียน จะกลายเป็นภาษากลางของกลุ่มเอเชียตะวันตก

อาณาจักรฮีบรู (The Hebrew Kingdom) ฮีบรู หรือยิว เป็นเผ่าเซมิติกที่อยู่ตอนล่างของกลุ่มแม่น้ำยูเฟรติส ได้เข้าตั้งถิ่นฐานในดินแดนคานาน หรือปาเลสไตน์ ชาวฮีบรูต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากพวกฟิลิสไตน์ (Philistine) และตกอยู่ใต้อำนาจของชนกลุ่มนี้จนกระทั่งถึงสมัยของซามูเอล และ ซอล ประมาณปี 1,025 ก่อนคริสตกาล สามารถล้มล้างการปกครองของพวกฟิลิสไตน์ได้ ในสมัยของกษัตริย์เดวิด (David, 1013–973 ปีก่อนคริสตกาล) ได้มีการสถาปนาราชอาณาจักรของฮีบรูขึ้น มีนครหลวงอยู่ที่เยรูซาเล็ม เป็นศูนย์กลางทางศาสนาและการเมือง ราชอาณาจักรฮีบรูเจริญสูงสุดในสมัยของพระเจ้าไซโลมอน ทรงปกครองโดยให้ความยุติธรรมเท่าเทียมกัน เศรษฐกิจก้าวหน้า มีการค้าขายอย่างกว้างขวางกับอียิปต์และฟินิเซีย แต่เนื่องจากรัชกาลนี้มีความฟุ่มเฟือยสูง ทำให้รัฐบาลต้องเก็บภาษีเพิ่ม ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เมื่อพระเจ้าไซโลมอนสิ้นพระชนม์ เกิดกบฏในราชอาณาจักร มีผลให้อาณาจักรแตกแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ อิสราเอลอยู่ทางเหนือ มีเมืองหลวงชื่อ ซามาเรีย ในขณะที่จูดาห์อยู่ทางใต้ มีเมืองหลวงชื่อเยรูซาเล็ม อาณาจักรทั้ง 2 นี้ดำรงอยู่มาถึง 200 ปี หลังจากนั้นยิวจะถูกกรูกรานอยู่ตลอดเวลา ศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกาล อาณาจักรอิสราเอลตกเป็นของแอสซีเรีย ต่อมาพระเจ้าเนบูคัดเนซซาร์แห่งแคลเดียได้ส่งกองทัพเข้าทำลายกรุงเยรูซาเล็ม ทำการกวาดต้อนผู้คนไปไว้ที่กรุงบาบิโลน เป็นเหตุการณ์ที่เรียกว่า “การคุมขังที่บาบิโลเนีย” (Babylonian Captivity)

สมัยที่เปอร์เซียมีอำนาจ พระเจ้าไซรัสแห่งเปอร์เซียได้ทรงช่วยปลดปล่อยชาวฮีบรูให้เป็นอิสระ ชาวฮีบรูบางส่วนได้กลับคืนสู่ปาเลสไตน์ แต่อยู่ในฐานะเมืองขึ้นของเปอร์เซีย ในสมัยที่กรีกและโรมันมีอำนาจ พวกฮีบรูก็ตกเป็นเมืองขึ้นของกรีกและโรมัน อาณาจักรโรมันปกครองฮีบรูอย่างทารุณ ชาวฮีบรูต้องเร่ร่อนไปอาศัยตามเมืองต่าง ๆ ของยุโรปและเอเชียตะวันตก กลายเป็นชาวยิวที่ไม่มีประเทศของตนจนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ความเจริญที่ชาวฮีบรูทิ้งไว้ให้กับโลกคือศาสนาและวรรณกรรม

ศาสนา ศาสนาของชาวฮีบรูเป็นศาสนาที่เน้นถึงการเคารพบูชาในพระเจ้าองค์เดียว (Monotheism) คือ พระยะโฮวาห์ พระองค์ส่งผู้นำศาสนาให้แก่ชาวยิวในรูปของศาสดาพยากรณ์ (Prophets) ทำการสั่งสอนและชักชวนชาวฮีบรูให้นับถือเคารพในพระบิดาซึ่งเป็นพระเจ้าที่แท้จริงแต่เพียงพระองค์เดียว

วรรณกรรม ได้แก่ พระคัมภีร์เก่า (The Old Testament) อธิบายถึงประวัติความเป็นมาของชาวฮีบรู ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎข้อบังคับ สุภาสิต คำสวดสรรเสริญพระเจ้า เป็นเจ้า พวกยิวเชื่อว่าพระคัมภีร์เก่าเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาของพวกเขา

เผ่าพันธุ์อื่น ๆ ที่เข้ามามีอำนาจและบทบาทในบริเวณเมโสโปเตเมียในยุคโบราณ ต่อจากนี้มีอีกหลายเผ่าด้วยกัน ได้แก่ แอสซีเรีย แคลเดีย ลีเดีย มีเดีย และเผ่าพันธุ์สุดท้ายที่เข้ามาสร้างจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ ได้แก่ เปอร์เซีย

เปอร์เซีย (Persia) เป็นเชื้อสายอินโด-ยูโรเปียนอพยพมาจากบริเวณภาคเหนือของทะเลดำ เข้ามาตั้งถิ่นฐานแถบที่ราบสูงอิหร่าน พระเจ้าไซรัสมหาราช (Cyrus the Great) ทรงขยายอาณาจักรออกไปยังบริเวณเอเชียไมเนอร์และซีเรีย เข้ายึดกรุงบาบิโลนได้ในปี 568 ก่อนคริสตกาล ทางด้านตะวันออก ขยายไปถึงอินเดีย พระราชโอรสของพระองค์ คือ แคมไบซิส สามารถรวมอียิปต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิ จักรวรรดิเปอร์เซียจึงมีอาณาเขตที่กว้างใหญ่ไพศาล

รัชสมัยพระเจ้าดาริอุสมหาราช (Darius I) ได้ทรงปรับปรุงการปกครองให้เป็นระเบียบ โดยทรงแบ่งจักรวรรดิออกเป็นมณฑล เรียกว่า แซแทรปปี (Satrapies) มีผู้ว่าราชการปกครอง ผู้ว่าราชการมีอำนาจสิทธิขาดเท่ากับกษัตริย์เรียกว่า แซแทรป (Satrap) แซแทรปขึ้นตรงต่อ กษัตริย์ ดูแลกิจการทุกอย่างภายในมณฑล

ชาวเปอร์เซียเป็นชาติที่มีอารยธรรมสูง จัดว่ามีความเจริญทางด้านศิลปะและปัญญาที่เด่นไม่แพ้ชนชาติอื่น ดูได้จากสถาปัตยกรรมที่มีการก่อสร้างพระราชวังของกษัตริย์ดาริอุส และเซอร์ซิส มีความมั่งคั่ง แข็งแรง และใหญ่โตไม่แพ้พระราชวังของอียิปต์ที่คาร์นัค

ศาสนาของเปอร์เซีย คือ โซโรแอสเตอร์ (Zoroaster) ซึ่งสอนว่าโลกนี้มีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว ซึ่งต่อสู้เอาชนะกันตลอดเวลา ฝ่ายดีมีพระอาหุรา มาสตา (Ahura Mazda) เป็นประมุข เป็นเทพเจ้าแห่งความดี ความสว่าง และความยุติธรรม เป็นผู้มอบธรรมและคำสั่งสอนให้แก่ศาสดา คือ โซโรแอสเตอร์ มาสู่ประชาชน ส่วนฝ่ายชั่วคือ อาหริมัน (Ahriman) หรือเทพเจ้าแห่งความชั่ว มีมารที่จะนำความเดือดร้อนต่าง ๆ มาให้กับมนุษย์ มนุษย์เราเป็นสาวกของทั้ง 2 ฝ่าย

มนุษย์จะต้องต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่ว โดยทำแต่ความดีเพื่อเอาชนะความชั่วด้วยการบูชาพระผู้เป็นเจ้า

จักรวรรดิเปอร์เซียเจริญรุ่งเรืองอยู่เกือบ 2 ศตวรรษ หลังจากนั้นจึงตกอยู่ใต้การปกครองของจักรวรรดิมาซิโดเนีย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

ให้นักศึกษาอธิบายถึงกำเนิดของจักรวรรดิในดินแดนเมโสโปเตเมียยุคโบราณมาพอเข้าใจ

สรุป

ดินแดนเมโสโปเตเมียเป็นแหล่งอารยธรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชนชาติซูเมเรียนเป็นชาติแรกที่ตั้งอาณาจักรบริเวณซูเมอร์ หลังจากนั้นจะมีชนเผ่าเซมิติกและอินโดยูโรเปียนเข้ามา รุกรานเป็นระยะ ๆ

การประเมินผลท้ายบท

ให้เขียนคำว่า ถูก หรือ ผิด ลงหน้าข้อความต่อไปนี้

- _____ 1. อัครเศเดียนเป็นคณกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมโสโปเตเมีย
 - _____ 2. เทพเจ้ามาร์ดุกเป็นเทพเจ้าสูงสุดของพวกอะมอไรท์
 - _____ 3. อิทไทท์เป็นพวกแรกที่รู้จักใช้เหล็ก
 - _____ 4. ประมวลกฎหมายของพระเจ้าแอมมูราบีใช้หลักการลงโทษแบบสนองตอบ
 - _____ 5. อักษรคิวนิฟอร์มหรืออักษรลิ่มเป็นอักษรที่ชาวสุเมเรียนใช้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ
-